

Asia: VN/15957/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön tehtäviksi muutoksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit hallituksen esityksestä

1. Vesialueen ja ilmatilan sulkeminen

Sekä alusliikenteen että lentoliikenteen kiellot ja/tai rajoitukset vaikuttavat merkittäväällä tavalla perustuslaillisiin oikeuksiin, erityisesti elinkeinonharjoittamisen vapauteen ja vapaaseen liikkuvuuteen.

Lakiehdotuksessa liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin normaalilla lainsäädännöllä poikkeuksellista toimivaltaa. Viranomaisella olisi oikeus rajoittaa liikkumista yleisillä vesialueilla sulkemalla vesialue osittain tai kokonaan. Nämä rajoitukset kohdistuisivat merkittäväällä tavalla perustuslailla suojattuihin oikeuksiin kuten liikkumisvapauteen ja elinkeinonharjoittamisen vapauteen.

Matkailutoimialalla toimii yrityksiä, joiden toiminta perustuu vesillä liikkumiseen (esimerkiksi ravintolalaivat ja sisävesiristeilyt). Matkailuyrityksellä voi olla myös toimipaikka saarella, jossa se tarjoaa kokous-, juhla- ja majoitustiloja asiakkailleen. Liikenne- ja viestintäviraston päätöksellä sulkea vesialue voitaisiin rajoittaa tai estää esimerkiksi näiden yritysten elinkeinotoiminta.

Viranomaisen toimivaltuuksien laajentamista koskeva esitys on tehty koronapandemian takia ja tavoitteena on, että toimivaltuuksia voitaisiin käyttää ohi valmiuslain, jos toimenpiteet katsotaan välttämättömäksi COVID-19 aiheuttaman terveysvaaran takia.

MaRa pitää erittäin ongelmallisena, että lakiehdotuksessa ei kuvata lainkaan missä tilanteissa liikkumisrajoitusta merkitsevä vesialueen kokonainen tai osittainen sulkeminen ja vesiliikenteen rajoittaminen katsottaisiin välttämättömäksi esimerkiksi koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Lakiehdotuksessa esitetään viranomaiselle laajoja ja poikkeuksellisia toimivaltuuksia, mutta lakiehdotuksesta puuttuu kuvaus niistä tilanteista, joissa nämä toimenpiteet voisivat olla välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja hyväksyttäviä.

Lakiehdotuksessa viranomaisten toimivaltuuksien käyttöä ei ole esitetty rajoitettavaksi niin, että edellytykseksi toimenpiteiden käytölle asetettaisiin se, että lievemät ja liikkumisrajoitusta vähemmän haittaavat toimenpiteet katsottaisiin asiassa riittämättömiksi. Lakiehdotuksessa ei ole myöskään rajattu viranomaisen toimivaltaa rajoituksen alueellisen kohdentamisen tai niiden ajallisen keston osalta.

MaRa katsoo, että viranomaiselle annettava oikeus keskeyttää tai rajoittaa vesiliikennettä vesialueella puuttuisi merkittäväällä tavalla liikkumisen vapauteen ja elinkeinonharjoittamiseen. Ehdotettua toimivaltuutta ei voi antaa viranomaiselle tavallisella lainsäädännöllä.

MaRa toteaa, että ilmatilan käytön rajoittamista tai kieltämistä koskevaa lakiehdotusta viranomaisen toimivaltuuksien laajentamisesta nykyisestä koskee samat ongelmat kuin mitä on todettu vesialueen käytön kieltämisen tai rajoittamisen osalta

2. Liikennepalvelulaki

Liikennepalveluista annettuun lakiin esitetään lisättäväksi pysyvä toimivalta Liikenne- ja viestintävirastolle 14 päivän ajaksi kieltää, rajoittaa tai asettaa ehtoja lentoliikenteen harjoittamiselle poikkeuksellisen epidemian leviämisen rajoittamiseksi. Lentoliikenteen harjoittamiseen puuttumista koskevien viraston päätösten tulee olla suhteellisuus- ja avoimuusperiaatteen mukaisia ja perustuttava puolueettomiin ja syrjimättömiin perusteisiin. Toimenpiteiden jatkamisesta päättäisi valtioneuvosto.

EU:n lentoliikenneasetuksen mukaan lentoliikenteen harjoittamiseen voidaan puuttua ennakoimattomista ja väistämättömistä olosuhteista johtuvien yllättävien ja lyhytaikaisten ongelmien ratkaisemiseksi.

MaRa toteaa, että Suomi on kansainvälisessä saavutettavuudessa erilaisessa asemassa kuin muut Euroopan maat. Suomi on suhteessa muuhun Eurooppaan saari. Suomeen ei ole junayhteyksiä muualta Euroopasta eikä tieyhteyttä Venäjää, Pohjois-Ruotsia ja Norjaa lukuun ottamatta. Suomen kansainvälinen saavutettavuus matkustajaliikenteessä on pitkälti riippuvainen hyvistä

lentoyhteyksistä. On tärkeää, että lentoyhteydet Suomeen saadaan nopeasti palautettua normaaliksi.

Suomen useisiin maihin kohdistamat matkustusrajoitukset ja matkailijan karanteenivaatimus saavuttaessa maasta, johon matkustusrajoitukset kohdistuvat, on pysäyttänyt Suomeen suuntautuvan liike- ja vapaa-ajan matkailun.

Koronapandemian ehkäisemisessä on elinkeinotoiminnan ja liikkumisvapauden rajoittamisen sijasta otettava käyttöön muita keinoja. Kansainvälisen matkailun avaamisessa tämä tarkoittaa, että matkailijoiden liikkumista koskevista rajoituksista siirrytään testaamismalliin.

Kuten Finnairin antamasta lausunnosta LVM:lle selviää Suomen nykyiset matkustusrajoitukset aiheuttavat Finnairille edelleen tappiota noin 2 miljoonaa euroa päivässä ja heikentävät merkittävästi Finnairin elpymistä ja kilpailukykyä. Ehdotetut toimet asettaisivat Finnairin ja muut Suomeen liikennöivät lentoyhtiöt epäsuotuisaan kilpailuasetelmaan suhteessa muihin lentoyhtiöihin.

Tartuntataudin leviämisen ehkäisemisessä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan normaali toiminta edellyttää, että tartuntataudin leviämistä ehkäistään vain välttämättömillä, mutta ei ylimitoitetuilla toimenpiteillä. Matkailun avaaminen ja elpyminen Suomeen edellyttää oikealle tasolle asetettua riskiperusteista lähestymistapaa koronapandemian leviämisen ehkäisyyn.

MaRa pitää välttämättömänä, että Suomi siirtyy noudattamaan Euroopan komission 4.9.2020 julkaisemaan suositusluonnokseen pohjautuvaa ja Eurooppa-neuvoston tulevana viikkoina päättämää liikennevalomallia koskien maa- ja aluekohtaisia rajoituksia. Tämä malli luo yhteiset perusteet ja lähestymistavan matkustusrajoituksille ja testivaatimuksille. MaRa on hallituksen esityksestä (HE 137/2020) lausudessaan esittänyt mallin, millaiset testivaatimukset voitaisiin ottaa käyttöön korkeamman ilmaantuvuuden maasta matkustettaessa.

MaRa katsoo, että ehdotetut lentoliikenteeseen kohdistettavat rajoitukset eivät ole välttämättömiä eikä suhteellisuus- ja oikeasuhtaisuusperiaatteen mukaisia. Rajat ylittävässä matkustamisessa riskejä voidaan ehkäistä riittävällä tavalla matkustajien testaamisella (lähtömaan testi tai saapumismaan testi) heidän saapuessaan korkeamman ilmaantuvuuden maasta. Lentoliikennettä harjoittavan yhtiön kuten Finnairin elinkeinovapautteen puuttuvat ehdotetut toimet ja rajoitukset eivät ole välttämättömiä tai tarpeellisia.

Lisätietoja asiasta antaa lakimies Kai Massa, 09-6220 2047, kai.massa@mara.fi

Kunnioitavasti,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi

toimitusjohtaja

Veli-Matti Aittoniemi

varatoimitusjohtaja

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelu-alojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, cateringyrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahvi-loita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkaileuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 2 800 jäsentä, joilla on 7 700 toimi-paikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.

Lakiehdotukset

-

Massa Kai
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry